

EDUSKUNNAN VASTAUS 7/2005 vp

Hallituksen esitys suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi strategisesta ympäristöarvioinnista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Asia

Hallitus on vuoden 2004 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi strategisesta ympäristöarvioinnista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 243/2004 vp).

Valiokuntakäsittely

Ympäristövaliokunta on antanut asiasta mietinnön (YmVM 1/2005 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on

hyväksynyt Espoossa 25 päivänä helmikuuta 1991 valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehtyyn yleissopimukseen liitetyn Kiovassa 21 päivänä toukokuuta 2003 strategisesta ympäristöarvioinnista tehdyn pöytäkirjan.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä, parantaa yleisön tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia sekä edistää kestävästä kehityksestä.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *viranomaisella* hallintolain (434/2003) 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja viranomaisia ja muita julkista hallintotehtävää hoitavia;

2) *ympäristövaikutuksella* suunnitelman tai ohjelman välitöntä ja välillistä vaikutusta Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;

b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;

c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;

d) luonnonvarojen hyödyntämiseen;

e) a—d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin;

3) *ympäristöarvioinnilla* 8—11 §:n mukaista suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutusten arviointia ja siihen sisältyvää ympäristöselostuksen laatimista, kuulemisten järjestämistä, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamista päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamista;

4) *ympäristöselostuksella* asiakirjaa tai sen osaa, jossa esitetään tiedot suunnitelmasta tai ohjelmasta ja tarkastelluista vaihtoehdoista sekä arvio niiden ympäristövaikutuksista;

5) *suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavalla viranomaisella* suunnitelman tai ohjelman laativaa viranomaista tai sitä, joka muutoin on vastuussa tässä laissa tarkoitetun suunnitelman tai ohjelman valmistelusta;

6) *yleisöllä* yksityishenkilöitä, yksityishenkilöiden yhteenliittymiä ja ryhmiä sekä yhteisöjä ja säätiöitä.

3 §

Yleinen velvollisuus selvittää ympäristövaikutukset

Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävässä määrin valmistelun kuluessa, jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ympäristövaikutusten sel-

vittämisestä ja arvioinnista sekä laadittavien asiakirjojen sisältöä koskevista vaatimuksista.

4 §

Ympäristöarviointia edellyttävät suunnitelmat ja ohjelmat

Lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen määräykseen perustuvasta viranomaisen suunnitelmasta ja ohjelmasta on tehtävä ympäristöarviointi, jos:

1) kyse on maa-, metsä- tai kalataloutta, energiahuoltoa, teollisuutta, liikennettä, jätehuoltoa, vesitaloutta, televiestintää, matkailua, aluekehitystä, alueidenkäyttöä, ympäristönsuojelua taikka luonnonsuojelua varten laadittavasta suunnitelmasta tai ohjelmasta, joka luo puitteet hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille; taikka

2) suunnitelmaa tai ohjelmaa koskee luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettu arviointivelvollisuus.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista lakiin tai asetukseen perustuvista suunnitelmissa ja ohjelmista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Mitä 1 momentissa säädetään ympäristöarvioinnista, koskee myös suunnitelmien ja ohjelmien muutoksia. Suunnitelman ja ohjelman vähäisestä muutoksesta taikka pienten alueiden käyttöä paikallisella tasolla koskevasta suunnitelmasta tai ohjelmasta ympäristöarviointi on tehtävä vain, jos se todetaan tarpeelliseksi 5 §:n mukaisessa harkinnassa.

5 §

Ympäristöarvioinnin soveltaminen harkinnan perusteella

Muilla kuin 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla valmisteltavasta lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen määräykseen perustuvasta suunnitelmasta tai ohjelmasta, joka luo puitteet hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille, on tehtävä ympäristöarviointi, jos suunnitelmalla tai ohjelmalla tai sen muutoksella harkitaan olevan todennäköisesti merkittäviä ympä-

ristövaikutuksia. Ympäristöarvioinnin tarvetta harkittaessa on oltava yhteydessä muihin viranomaisiin. Ympäristöarvioinnin tarpeen harkintaperusteista sekä viranomaisten välisestä yhteydenpidosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristöarvioinnin tarvetta koskevan harkinnan tulos perusteluineen on toimitettava yleisesti saataville noudattaen, mitä hallintolain 55 ja 62 §:ssä säädetään. Harkinnan tulos perusteluineen on mahdollisuuksien mukaan julkaistava myös sähköisesti.

6 §

Vastuu ympäristöarvioinnista

Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen vastaa 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista sekä 5 §:n mukaisesta ympäristöarvioinnin tarpeen harkinnasta.

7 §

Soveltamisalan raja ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia ei sovelleta valtion talousarvioesityksen valmisteluun. Tätä lakia ei, lukuun ottamatta 3 §:ää, sovelleta muihin talousarvio- tai rahoitussuunnitelmiin tai -ohjelmiin eikä yksinomaan maanpuolustusta tai pelastustointia varten laadittaviin suunnitelmiin tai ohjelmiin.

Tämän lain mukaista ympäristöarviointia vastaavasta ympäristövaikutusten arvioinnista kaa-vojen laatimisen yhteydessä säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman laatimisen yhteydessä vesienhoidon järjestämisestä annetussa laissa (1299/2004).

Tätä lakia sovellettaessa otetaan huomioon suunnitelmasta tai ohjelmasta ja sen ympäristövaikutuksista muussa yhteydessä tehdyt selvitykset. Tässä laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset ja ympäristövaikutusten arviointi sovitetaan mahdollisuuksien mukaan yhteen.

8 §

Suunnitelman tai ohjelman ja ympäristöselostuksen valmistelu sekä siitä tiedottaminen

Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen selvittää ja arvioi suunnitelman tai ohjelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja laatii ympäristöselostuksen. Ympäristöselostus laaditaan osana muuta valmistelua ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä.

Suunnitelman tai ohjelman valmistelu tulee järjestää siten, että yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja suunnitelman tai ohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä. Vastaava aineisto on mahdollisuuksien mukaan julkaistava myös sähköisesti. Ilmoitettaessa valmistelun aloittamisesta ja mahdollisuudesta mielipiteen esittämiseen noudatetaan muutoin, mitä kyseessä olevan suunnitelman tai ohjelman valmistelusta säädetään. Jos ilmoittamisesta ei säädetä erikseen, noudatetaan, mitä hallintolain 41, 55 ja 62 §:ssä säädetään.

Ympäristöselostuksessa on esitettävä ne tiedot, jotka ovat tarpeen, kun otetaan huomioon suunnitelman tai ohjelman sisältö, tarkoitus ja yksityiskohtaisuus. Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on kuultava ympäristöselostuksessa annettavien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta muita viranomaisia. Ympäristöselostuksen sisällöstä ja muiden viranomaisten kuulemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta sekä ympäristöselostuksesta kuuleminen

Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on varattava yleisölle mahdollisuus tutustua suunnitelma- tai ohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan pitämällä suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselos-

tus nähtävillä. Suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus on mahdollisuuksien mukaan julkaistava myös sähköisesti.

Ilmoitettaessa nähtäville asettamisesta ja mahdollisuudesta mielipiteen esittämiseen noudatetaan, mitä kyseessä olevan suunnitelman tai ohjelman valmistelusta säädetään. Jos ilmoittamisesta ei säädetä erikseen, noudatetaan, mitä hallintolain 55 ja 62 §:ssä säädetään. Suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus pidetään tällöin nähtävillä vähintään 30 päivän ajan. Mielipide on esitettävä suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavalle viranomaiselle nähtävilläoloajan kuluessa.

Suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta on sen lisäksi, mitä muualla säädetään, pyydetty lausunto muilta viranomaisilta siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

10 §

Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

Jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen sopimuspuolen tai Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle, ympäristöministeriön on huolehdittava suunnitelman tai ohjelman ympäristöarviointiin liittyvistä tiedottamis- ja neuvottelutehtävistä kyseisen valtion kanssa.

Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on toimitettava viipymättä ympäristöministeriölle suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus toiselle valtiolle toimittamista varten. Luonnos ja selostus tai niiden osia on tarvittaessa käännettävä asianomaisille kielille. Käännösten kustannuksista vastaa suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen.

Jos ympäristöministeriö katsoo, että suunnitelmalla tai ohjelmalla on 1 momentissa tarkoitettuja ympäristövaikutuksia, tai jos ympäristövaikutusten kohteena oleva valtio sitä pyytää, ympäristöministeriön on ilmoitettava arvioinnista ja toimitettava toiselle valtiolle suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus hyvissä ajoin ennen kuin suunnitelma tai ohjelma hyväk-

syttään. Ympäristöministeriö tiedottaa toiselle valtiolle toimitettavasta aineistosta ulkoasiainministeriölle. Toiselle valtiolle tehtävän ilmoituksen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos valtio, jolle on toimitettu suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus, 60 päivän kuluessa luonnoksen ja selostuksen saamisesta ilmoittaa haluavansa neuvotella asiasta, ympäristöministeriön on aloitettava neuvottelut suunnitelman tai ohjelman toteuttamisen aiheuttamista todennäköisistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä. Neuvotteluja aloitettaessa sovitaan järjestelyistä, joita noudatetaan annettaessa viranomaisille sekä yleisölle valtiossa, johon kohdistuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, tilaisuus esittää mielipiteensä koh- tuullisessa ajassa.

11 §

Suunnitelman tai ohjelman hyväksyminen ja päätöksestä tiedottaminen

Valmisteltaessa suunnitelmaa tai ohjelmaa otetaan huomioon ympäristöselostus sekä mahdollisuuksien mukaan 8 ja 9 §:ssä tarkoitetut mielipiteet ja lausunnot sekä 10 §:n mukaisesti käytyjen valtioiden välisten neuvottelujen tulokset.

Suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä koskevasta päätöksestä taikka suunnitelmasta tai ohjelmasta on käytävä ilmi:

1) perusteltu kannanotto siitä, miten ympäristöselostus, 8 ja 9 §:ssä tarkoitetut mielipiteet ja lausunnot sekä valtioiden välisten 10 §:ssä tarkoitettujen neuvottelujen tulokset on otettu huomioon, sekä selvitys siitä, millä tavoin nämä sekä ympäristönäkökohdat ovat vaikuttaneet suunnitelman tai ohjelman sisältöön ja vaihtoehtojen valintaan; sekä

2) selvitys 12 §:ssä tarkoitetusta seurannasta.

Kun suunnitelma tai ohjelma hyväksytään, päätöksestä on sen lisäksi, mitä muualla säädetään, tiedotettava sekä asetettava päätös sekä suunnitelma tai ohjelma nähtäville. Nähtäville

asettamisessa ja tiedottamisessa noudatetaan, mitä hallintolain 62 §:ssä säädetään. Päätös sekä suunnitelma tai ohjelma ja ympäristöselostus on toimitettava tiedoksi Suomen ympäristökeskuskelle, ja ne on mahdollisuuksien mukaan julkaittava myös sähköisesti.

Suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä koskevasta päätöksestä on tiedotettava muille viranomaisille siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Tämän lain mukaisen ympäristöarvioinnin puuttumiseen voidaan vedota suunnitelmaa tai ohjelmaa koskevassa muutoksenhaussa siten kuin muutoksenhausta erikseen säädetään.

12 §

Ympäristövaikutusten seuranta

Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että ympäristöarvioinnin piiriin kuuluvien suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamista ja siitä aiheutuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia seurataan siten, että voidaan ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

13 §

Ohjaus, yhteistyö ja kehittäminen

Tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta sekä vaikutusten arvioinnin yleinen kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle.

Muut ministeriöt huolehtivat täytäntöönpanon ohjauksesta ja seurannasta sekä ympäristövaikutusten arvioinnin kehittämisestä toimialoillaan. Suomen ympäristökeskus seuraa tämän lain soveltamista. Valtion ja kuntien viranomaisten on oltava keskenään yhteistyössä ympäristövaikutusten arviointien toteuttamiseksi ja yhteensovittamiseksi muiden lakien mukaisiin menette-lyihin.

14 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tätä lakia sovelletaan suunnitelmiin ja ohjelmiin, joiden valmistelun vireilläolosta on tiedotettu 21 päivänä heinäkuuta 2004 tai sen jälkeen.

Lakia sovelletaan myös sellaisiin suunnitelmiin ja ohjelmiin, joiden valmistelun vireilläolosta on tiedotettu ennen 2 momentissa mainitua ajankohtaa ja jotka hyväksytään 21 päivänä heinäkuuta 2006 jälkeen, jollei suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen perustelusta syystä katso, ettei ympäristöarviointia ole mahdollista tehdä.

Jos ympäristöarviointi 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa jätetään tekemättä, suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on saatettava tieto siitä yleisesti saataville noudattaen, mitä hallintolain 55 ja 62 §:ssä säädetään. Samalla on ilmoitettava, miksi arviointia ei ole mahdollista tehdä.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 10 päivänä kesäkuuta 1994 annetun lain (468/1994) 24 § seuraavasti:

24 §

Ohjelmat ja suunnitelmat

Viranomaisten valmistelemien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään viranomaisten suunnitelmien ja ohjel-

mien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa laissa (200).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1999 annetun maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 ja 23 § sekä 63 §:n 2 momentti seuraavasti:

9 §

Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeelliseksi määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

23 §

Tavoitteiden valmistelu

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelusta huolehtii ympäristöministeriö yhteistyössä niiden muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden viranomaisten ja tahojen kanssa, joita asia koskee. Tavoitteiden

valmistelun on perustuttava eri tahojen vuorovaikutukseen. Tavoitteiden valmistelusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

63 §

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

— — — — —
Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista ja osallistumis- ja arviointimenettelystä. Ilmoittaminen on järjestettävä kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Ilmoittaminen voi tapahtua myös kaavoituskatsauksesta tiedottamisen yhteydessä. Vireilletulosta tiedottamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Laki

strategisesta ympäristöarvioinnista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehtyyn yleissopimukseen (SopS 67/1997) liitetyn Kiovassa 21 päivänä toukokuuta 2003 strategisesta ympäristöarvioinnista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2005
